

MEHRSPRACHIGKEIT ALS FRÜHKINDLICHE CHANCE IM KINDERGARTEN

Im Burgenland hat Mehrsprachigkeit eine jahrhundertelange Tradition. Laut Fachliteratur liegt Zwei- oder Mehrsprachigkeit dann vor, wenn ein Kind zwei oder mehrere Sprachen täglich als Mittel der sprachlichen Kommunikation einsetzen kann. Sehr viele Eltern nutzen daher die Chance, ihr Kind zweisprachig aufwachsen zu lassen. Diese Entscheidung kann das ganze Leben des Nachwuchses beeinflussen.

In der Sprachwissenschaft wird betont, dass Kinder problemlos mit mehreren Sprachen aufwachsen können und eine mehrsprachige Erziehung sogar empfehlenswert und gewinnbringend ist – Kinder lernen zwei oder mehrere Sprachen problemlos und spielend. Bedeutend ist nur, dass man so früh wie möglich damit beginnt. Studien und Projekte auf diesem Gebiet haben ergeben, dass das Erlernen einer Zweitsprache positive Auswirkungen auf die gesamte Entwicklung des Kindes hat - zweisprachige Kinder sind kreativer im Denken, lernen leichter eine dritte oder vierte Sprache, haben Vorteile in der Wirtschaft und Arbeitswelt, verfügen über breitere

Kommunikationsmöglichkeiten, haben doppelte Freude am Lesen und Schreiben, Zutritt zu zwei oder mehreren Erfahrungs- und Lebenswelten, sind toleranter gegenüber anderen Sprachen und Kulturen etc.

Sprachen werden umso leichter erlernt, je früher, unbefangener und spielerischer Kinder mit ihnen in Kontakt treten. Daher hat sich unser Kindergarten zum Ziel gesetzt, unsere burgenländischen

Volksgruppensprachen zu erhalten, pflegen, Kultur und Brauchtum zu schützen und weiterzugeben. Bereits Goethe sagte: „So viele Sprachen du sprichst, so oft bist du Mensch!“ Wir Pädagogen sind bemüht, den Kindern die ungarische Sprache lustbetont, ohne jeglichen Leistungsdruck, in anregender Umgebung, welche die Lernmotivation unterstützt, weiterzugeben. Die Mädchen und Buben können unbefangen an die Zweitsprache herantreten, welche in Handlungszusammenhänge eingebettet sein sollte. Die zweisprachige Erziehung erfolgt über den Einsatz verschiedenster Hilfsmittel, beispielsweise Handpuppen, Bildmaterial, didaktische Spiele (wie Memory), Bilderbücher, Instrumente und Musik, Speisen usw. Bewegung, das Ansprechen aller Sinne und Gesang fördern den Sprachgebrauch, es kommt zur Vermittlung von Liedern, Tänzen, Lauf- und Fangspielen, Kreisspielen uvm. Je aktiver ein Kind ist, umso mehr kann es von der Sprache, die ihm angeboten wird, aufnehmen. Durch Wiederholungen (wie Tischsprüche), Rituale (wie Begrüßung und

Verabschiedung) und verschiedene Übungen werden Gedichte, Auszählreime, Fingerspiele, Mitmachverse etc. gefestigt und neues Sprachgut erlernt. Auch Mimik und Gestik tragen wesentlich zu einem besseren Sprachverständnis bei. Zur Wortschatzerweiterung gehören auch regelmäßig stattfindende Tätigkeiten, die Alltagsroutine. Hier setzt man bei der Sprachvermittlung auf wiederkehrende Phrasen – Aufforderungen zum Händewaschen, WC-Besuch, Jausengestaltung, Anziehen, Aufräumen, Zählen bei Würfelspielen usw. Sprachenlernen beinhaltet Themen aus dem ganzen Jahreskreis – Farben, Zahlen, Tiere, Kleidung, Feste wie Sankt Martin, Nikolaus, Muttertag, Bräuche wie beispielsweise „Locsolás“ zu Ostern und vieles mehr. Es geht darum, dass unsere Kinder Interesse an verschiedenen Sprachen zeigen, stolz auf ihr Können sein dürfen, sich in unterschiedlichen Sprachen mitteilen können (Vermischungen sind oft nur vorübergehend und Hinweise auf Fortschritte in der sprachlichen Entwicklung), Toleranz und Wertschätzung erleben, es zum Abbau von Ängsten und Vorurteilen kommt. Fachkräfte sprechen auch von einer interkulturellen Pädagogik, bei dem es darum geht, Unvertrautem mit Neugierde zu begegnen, das Fremde als Bereicherung der eigenen Kultur und als selbstverständlichen Teil des Alltags wahrnehmen und erfahren können. Hier im Burgenland gilt das Ungarische zum Glück jedoch nicht als fremd, unsere Volksgruppensprache ist seit Jahrhunderten tief in der Geschichte und Kultur des Landes verwurzelt. Es ist uns ein großes Anliegen, dies zu fördern und so gut wie möglich, auch mit Hilfe der Eltern, Großeltern, Kulturinstituten und fachlich geschultem Personal in Kinderbetreuungseinrichtungen zu erhalten. Für Kinder stellt es nämlich kein Problem dar, mehrere Sprachen zu erlernen. In einer unterstützenden und fördernden Umgebung kann jedes Kind jede Sprache, die ihm angeboten wird, egal wie schwierig sie auf den Erwachsenen auch wirkt, mühelos erlernen. Nutzen wir also die Chance eines mehrsprachigen Kindergartens!!!

deutscher Text: Dowas Katharina

A TÖBBNYELVŰSÉG MINT KORAGYERMEKKORI ESÉLY AZ ÓVODÁBAN

Burgenlandban/Várvidéken a többnyelvűségnek évszázados hagyományi vannak. A szakirodalom szerint két- vagy többnyelvűségről akkor beszélhetünk, ha egy gyermek két vagy több nyelvet használ a napi kommunikációban. Ezért sok szülő él a lehetőséggel, hogy gyermeke kétnyelvűen nőjön fel. Ez a döntés a kicsik egész életére kihatással van. A nyelvtudomány hangsúlyozza, hogy a gyermekek problémamentesen felnőhetnek többnyelvű környezetben, sőt ez ajánlott és hasznos – a gyermekek két vagy több nyelvet minden gond nélkül játékosan elsajátíthatnak. Lényeges, hogy minnél korábban megkezdődjön a kétnyelvű nevelés. Ezen a területen végzett tanulmányok és projektek azt mutatják, hogy egy második nyelv megtanulása előnyös/pozitív hatással van a gyermek egész fejlődésére – a kétnyelvű gyermekek kreatívabban gondolkodnak, könnyebben tanulják a harmadik, negyedik nyelvet, előnyöket élveznek a gazdasági életben és a munka világában, több kommunikációs lehetőséggel rendelkeznek, kétszer annyi örömük van az írásban, több tapasztalathoz, ismerethez jutnak, toleránsabbak más nyelvekkel és kultúrákkal szemben stb. A nyelvek annál könnyebben elsajátíthatók, minnél korábban, könnyedebben és játékosabban kerülnek kapcsolatba velük a gyermekek. Ezért tűzte ki céljául óvodánk, hogy a burgenlandi népcsoportok nyelveit megőrizze, ápolja, kulturáját, szokásait védje és továbbadja. Már Goethe is megalapította: „Ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy!” Mi pedagógusok azon fáradozunk, hogy a magyar nyelvet örömtelien, minden teljesítménykényszer nélkül, ösztönző környezetben, mely a tanulási motivációt elősegíti, adjuk tovább. Kis lányok és fiúk kötetlenül ismerkedhetnek meg a második nyelvvel, melyet cselekvési folyamatokba építünk be. A kétnyelvű nevelés során különböző segédeszközöket is használunk – bábokat, képanyagot, didaktikai játékokat például memory-t, képeskönyveket, hangszereket és zenét, ételeket stb. A mozgás és az érzékelés valamint az ének fejlesztik a nyelvhasználatot, dalokat tanulunk, táncokat, fogócskát, futó- és körjátékokat stb. Minnél aktívabb egy gyermek, annál többet tud a nyelvből, melyet kínálunk, elsajátítani. Ismétléssel (például asztali mondókák), rituálek (például köszönés, elköszönés), gyakorlással tanulunk meg verseket, kiszámolókat, ujj-játékokat és fejlesztjük a szókincset. A mimika és testbeszéd is nagyban hozzájárul a nyelv megértéséhez. Ide tartoznak még a rendszeresen ismétlődő tevékenységek, a mindennapi rutin. Megjelennek a felszólítások mindennapi cselekvésekre, például kézmosás, WC-használat, tízórai készítés, felöltözés,

elpakolás, kiszámolás a játékoknál stb. A nyelvtanulás az egész évkör témáit – színek, számok, állatok, ruházat, ünnepek például Szent Márton, Mikulás, Anyák napja, szokások mint például a húsvéti locsolás stb.

Lényeges, hogy gyermekeink érdeklődést mutassanak különböző nyelvek iránt, büszkének lehessenek tudásukra, más-más nyelven tudjanak kommunikálni (a nyelvek keveredése csak időleges és a nyelvi fejlődés egy állomása), toleranciát, helyes értékrendet tapasztaljanak, mely félelmek és az előítéletek leépítéséhez vezet. Szakemberek interkulturális pedagógiának hívják, amikor az ismeretlenhez kíváncsisággal közeledünk, az idegen dolgokat saját kultúránk gazdagításaként tekintjük és a mindennapi élet magától értetődő részének fogjuk fel. Itt Burgenlandban a magyar nyelv szerencsére nem idegen, népcsoportunk nyelve évszázadok óta országunk történelmébe és kultúrájába ágyazódott. Nagyszabású feladat számunkra azt ápolni, amennyire lehetséges a szülők, nagyszülők, kulturális intézmények, képzett pedagógusok segítségével a gyermeknevelési intézményekben fenntartani. A gyermekek számára ugyanis nem jelent problémát, ha több nyelvet megtanulnak. Támogató és fejlesztő környezetben minden gyermek megtanulhat bármilyen nyelvet, amellyel találkozik, mindegy milyen nehéznek tűnik a felnőttek számára, erőlködés nélkül. Használjuk ki tehát a többnyelvű óvoda kínálta lehetőségeket!

Magyar fordítás: Lippert-Havasi Orsolya